

СЕРГЕЙ ГЕРДЖИКОВ
СКАЛИТЕ НАД С. ЛИСИЦТЕ

chitanka.info

Преминавам през въжения мост и през селцето Лисиците в ранни зори.

Когато излизам на върха на високия хълм над язовир „Студен кладенец“, слънцето изгрява. Козите пътечки са ме довели до това диво, обрасло в габър място, за да видя отново моите скали. Бях ги открил през пролетта на 2007 година. На алпиниадата на Момини скали край язовира, под крепостта „Монек“, някой беше споменал, че там горе след въжен мост има такава местност със скали. След това обикаляхме по Източните Родопи, и се изкачихме тук, упътени от възрастна жена от селото.

„Моите скали“ са чудновати скални форми, накацали от западната страна на този хълм и надвесени високо над водите на язовира. Те не се водят туристическа атракция и не влизат в дигляните и книгите за Източните Родопи.

Но най-удивителното в тях е, че най-надвесените са нарязани от човешка ръка във формите на малки ниши, чието предназначение не е ясно и аз не можах да си въобразя нито една разумна идея.

* * *

Изкачвам се запъхтян на билото. Тук няма пътека и човек върви по сухия склон между дръвчета и храсти. На билото този път намирам остатъци от крепостна стена — малък участък, изровен навярно от иманяри. Следвам спомена си и след малко виждам скалите. Снимам първите форми, напомнящи на птичи глави и една змийска глава, обърната назад. Продължавам по пътеката в пълната тишина.

Пътеката се вие над самите скали, навярно стар вход към крепост. Пред мен се открива с ритъма на крачките равнината на запад с река и спаднали води на язовира — ранна есен е. Открива се и част от стръмните сипеи на юг. В един момент, вървейки в полукръг над цялата панорама. Тогава виждам сърните — те изскачат и се понасят надолу, изплашени от внезапното ми нахлуване.

Те са три или четири, един елен с разклонени рога. На цвят са кафяви с огнени жълти петна. Тичат надолу. Неволно възкликвам: Ах!

Сърните се сепват и застиват в миг, както ги е застигнал звукът. Аз снимам, те се раздвижват, сепнати от тихия звук на затвора; снимам

пак, затворът на апарата се откроява в тишината на утрото. Сърните и еленът бързо изчезват ниско долу в храстите. Аз продължавам по козирката на тази божествена конструкция. Вървя по дъга и пред мен се разкрива плавно огромна панорама ниско долу и далеч напред в мъгла и мараня.

В дъното пред мен е язовирът „Студен кладенец“.

След няколко крачки виждам ниско долу на зелена поляна край реката диво препускащи коне. Поляната и конете са нашарени в яркожълто от утринното слънце и бяла мъгла се вдига от росната трева.

Тук най-забележителни форми са две глави, издадени напред и наподобяващи змийски сфинксове, които сякаш пазят обителта на древните божества. (Едната напомня главата на извънземното от филма „Alyens“).

* * *

Предният път те се открояваха на фона на водата долу, но сега водата беше съвсем малко. Очаквах още нещо. Само десетина метра по-напред и на запад корнизът минаваше с изглед към надвесените варовикови скали с тайнствените ниши.

Преди четири години бях изненадан от изненаданите от мен жерави, които като залп излитнаха от гнездата си, построени точно в нишите. Зареяха се в небето. Дълго дебнах да ги снимам от близо, седях на каменната тераса над язовира и това усещане ще ми остане за цял живот.

Този път жерави няма, те бяха пролетта. Сега нишите са празни, сядам на скалната тераса високо над полето със затаен дъх. Камъкът е заравнен, сякаш с цел съзерцание и наблюдение.

Гледах нишите отблизо, десетина метра в диагонал надолу. В няколко реда през метър по надвеса и по хоризонтала.

Кой ги е изрязал?

За какво?

В нета няма почти нищо. Не съм намерил нищо за тези ниши и в литературата за траките. Ето каква бегла информация намерих:

„ТРАКИЙСКИ КУЛТОВ КОМПЛЕКС КРАЙ С. ЛИСИЦИТЕ“

Тракийската крепост се намира на 100 метра южно от село Лисиците, на около 15 км югоизточно от Кърджали. В близост се намира и митичната местност *Дамбалъ*.

Правени са малко археологически прочувания през 70-те години, на повърхността са били намерени много фрагменти от различни по големина и дебелина глинени съдове. Крепостта датира от IV — I век пр.н.е. Тя заема билото на продълговатия връх, наречен „Чит кая“ (Зит камък).

По отвесните скали от южната страна на крепостта, се забелязват издълбани от човешка ръка скални елипсовидни и трапецовидни ниши. Те са разположени в три реда, на различни интервали една от друга има приблизително 50 ниши.

Източната, северната и западната част на крепостта са полегати. Най-проходимата е северната каменна стена. От нея са останали само камъни, натрупани на отделни купчини в дъга. Вероятно е била строена, като са били натрупани камъни един върху друг без да има спойващ разтвор между тях.

В подножието на скалата, където се събират реките Върбица и Арда, има еднокамерна, полусферична гробница, която е издълбана в масивна скала. Погледната отвътре тя има форма на неправилна полусфера, с почти равно елипсовидно дъно. Под скалистия връх между реките и селото има следи от тракийско селище, където са намерени две надгробни могили и няколко разрушени гроба от същия период.

* * *

Бях чувал, че споменатите ниши са от време преди траките. Такива има на доста места, особено в Източните Родопи, например на стената вляво от пещерата „Утробата“, оформена като вулва и представляваща тракийско светилище. Ако са били за горящи свещи, щяха да са черни отгоре от дима. Едва ли са били за мощи или за жертви — те просто са недостъпни. Щом са изрязани там, значи някой е стигнал до мястото и е работил здраво. Но и с моите най-съвременни познания по алпинизъм, катерене и спускане в отвеси и надвеси, това не ми е ясно. Ако се качват отдолу, майсторите трябва да са построили цяло огромно скеле. Ако са се спускали с въжета от повет или от коноп, как са стигнали стената навътре и как са работили?

Неясно.

Сега си мисля, че най-вероятно това са ниши за съхраняване на праха на (про)тракийски воители или местни вождове.

* * *

Продължих пътя си и снимах от всякакви достижими позиции и перспективи. Правех репортаж, не носех статив. Слънцето позлатяваше листата на храстите и придаваше приказен вид на тихия хълм.

Излязох от северната страна, точно срещу мощните скали на Монек, на чийто връх са руините на крепостта „Монек“. Загледах се и си спомних катеренето преди четири години. Заслизах бавно към селцето и моста.

Хванах интересни кадри: възрастна жена в шалвари беше излязла да нахрани овцете си на поляната в двора. Куче „каракачанска“ или „българска овчарка“ ме залая от друг двор, пълен с овошки. После се озовах под голям орех и няколко тополи, в които ситно чукаше кълвач. Предишният път една възрастна жена ни гости с овче мляко.

* * *

Тези спомени ме споходиха, когато преминавах през селото. Понататък пасяха крави, а от тревата се надигаше пара. Язовирът спеше.

Но когато минавах по леко люшкащия се мост, видях утринния лов на чапли и кормораните, а по-нататък, до другия бряг, риболовците.

Лодка изрева откъм изток и скоро рибарите бяха под мен, минаха под моста и спряха при скалата с формата на огромна птица, като изрязаха серия дългообразни вълни по сребърната вода. По-нататък двама въдичари вече бяха заели позиции на брега. Навлязох в младата борова гора и срещнах „тежковъоръжен“ още един рибар.

Хората започваха деня си заедно с птиците и сърните.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.